

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח טבת תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:10 תל-אביב: 4:24 חיפה: 4:13 מוצאי שבת: ירושלים: 5:26 תל-אביב: 5:27 חיפה: 5:25 ר"ת: 6:02
פרשת וארא

ענה

"הייתי מוכרח למעט גובהו..."

פעם ביקשו בני עירו של הגאון **רבי יחיאל בויס זצ"ל** (אב"ד גוטא) לשגר לו דורון, מטה עץ שראשו מחופה בכסף כדרך שהלכו הרבנים באותם ימים. ואולם רבי יחיאל שסלד מכל מיני שררה וגדלות - כפי שגם נחקק על מצבת קודשו "חסיד ועניו מתלמידיו של אברהם אבינו" - הלך וקיפץ את ראש המטה עטור גילופי הכסף, ונשאר רק עם החלק העשוי עץ...

כאשר נשאל מבני המקום על מה ולמה טרח לעשות כן? השיב להם בדרך צחות: "המקל היה גבוה מדי לפי מדותי, והייתי מוכרח למעט גובהו..."

השואלים שעדיין לא נחה דעתם מתשובתו, שאלוהו שוב: "אם כן, היה לו לקוצצו מהצד התחתון של המקל, ולא בחלק העליון המוכסף?!"

השיב להם רבי יחיאל מיניה וביה: "וכי מה אעשה? הלא רק מלמעלה היה המקל גבוה ולא התאים למדת הגודל שלי, בעוד שבצד התחתון הכל היה כשורה." **הלמות עמלים - ח"ב**

"במה נהג שלא כשורה?!"

מעשה באחד משכניו של הגאון **רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל**, שהזמינו להשתתף בשמחת נשואיו של אחד מילדיו. שכר אותו שכן רכב ובא לרבי איסר זלמן לקחתו לחתונה. משם המשיך ואסף לרכב קרואים נוספים.

אנשים שהרגישו בכך נזפו בבעל השמחה על שהטריח את ראש הישיבה לנסוע במכונית למקומות שונים בעיר בשעה, שהינו אוסף את אורחיו, בעוד שהיה צריך - מפאת כבודו ויקרת זמנו של רבי איסר זלמן, לבוא לביתו לבסוף, לאחר שיתר הקרואים כבר יושבים במכונית.

התנצל השכן ואמר שאכן טעה ונהג שלא כהוגן. משדברו לאחר מכן עם רבי איסר זלמן וסיפרו לו על התנצלותו של השכן על כך שהסתובב עמו לאסוף קרואים, התפלא רבי איסר זלמן ותמה: "אינני מבין על מה התנצל. במה נהג יהודי זה שלא כשורה, הרי הוא גר בשכנותי, ואם כן מובן שיתחיל את מסע איסוף האורחים מכאן..." **בדרך עץ החיים**

גם אחרי שעלה אדם לגדולה, ישאר בענוותנותו!

נלמד מהפסוק: "הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן" (פרק ו-כז)

ופירש רש"י (עפ"י מגילה יא.): **הם בשליחותם ובצדיקותם מתחילה ועד סוף**. בזאת מלמדים אותנו חז"ל כי אף שעלו משה ואהרן לגדולה בשליחותו של מקום, נשארו הם בצדקתם ובענוותנותם כבתחילה.

הרמח"ל ז"ל (בספרו **מסילת ישרים** - פרק כג) מייפץ לכל אדם כיצד לא יתגאה למרות עלייתו לגדולה, וכך כתב: "כי בהיות האדם מסתכל בפחיתות חומרו וגריעות התחלתו, אין לו טעם להתנשא כלל אלא ליבוש ולהכלם. הא למה זה דומה? לרועה חזירים שהגיע למלוד, כל עת אשר יזכור ימיו הראשונים, אי אפשר לו שיתגאה. וכשיחשוב כמו כן שבסוף כל גדולותיו ישוב לעפר, מאכל לתולעת, כל שכן שיכנע גאונו וישכח שאון גאוותו, כי מה טובו ומה גדלותו כשאחריתה בושת וכלימה..."

רבינו בחיי ז"ל (בספרו **חובת הלבבות** - שער הכניעה פ"ו) מביא עשרה כללים שראוי בעל הכניעה לנהוג בהם. והכלל השביעי הוא "שיקטן בעיניו מעשהו ויתרעם על נפשו על קיצורה בעיני תורתו לפני ה' ולפני בני אדם... ויניח הגבהות לכבוד הבורא ויעזוב הגדולה והיקר, בעת שעושה להש"ת. בין לבדו בין בתוך מקהלות בני אדם. כמו שאמר הכתוב על אהרן על גודל מעלתו "והרים את הדשן", וחייבו הבורא להוציא את הדשן בכל יום תמיד להשפל ולהסיר הגבהות מלבו".

למען כבוד שמים, רשאים אף התלמידי חכמים לבזות את עצמם. כפי שמובא **מהפסוק** על הפסוק: "כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר..." (במדבר טו-לא), ואמר הח"ח: נחרץ משפטו של המגדף בכרת, על אשר ביזה את דבר ה'.

ומוסיף הח"ח: אנחנו הוזהרו לכבד את ה' ואת דרכיו, לקדש שם שמים ברבים, ורשאים אנו אפילו לבזות את עצמנו למען כבוד שמים, כמאמרם ז"ל (במד"ר ויקרא) יחזקאל בן בוזי, בן ברכיה שמו, ונקרא בן בוזי, בן שמבזה את עצמו, על כבודו של מקום.

ואכן מצינו כן אצל רבים מגדולי ישראל שהיו רגילים לבטל כבודם עד עפר מפני כבוד המקום. וכפי שמובא בספר "אמרי אמת" (לקוטים) **מכ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת** שסח פעם לחתנו בזה הלשון: "אתה יודע שבשעה שהרה"ק **רבי יעקב יצחק מלובלין זצ"ל** התפלל "עלינו לשבח" והגיע לתיבות "להפנות אלך כל רשעי ארץ" היה מזכיר את עצמו "יעקב יצחק בן מאטיל..."

עלון "איטש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת איש תם וישר ר' מרדכי יהודה בן ר' יעקב קאפל צבי מנדל ז"ל

שיום היאהרעייט חל ביום ה' שבט ומנוחתו כבוד בהר הזתים ירושלים עיה"ק תובב"א, ת. נ. ע. ב. ה.

משפחת ר' נתן אפטרגוט - אנטוורפן, בלגיה משפחת ר' יוסף בנימין הכהן - בני ברק, ישראל משפחת ר' מרדכי מנדל - וינה, אוסטריה

אוזן קשבת לפטפוטי כל טרדן...

מבורך היה החזון איש במדה גדושה של סבלנות ואורך רוח ביחס לכל מיני טיפוסים, לרבות סתם טרדנים ובני אדם מוזרים המחפשים אוזן קשבת, אף שהללו הכבידו מאוד.

פעם אמר החזו"א: "אני מסוגל להקשיב לאדם שסיפר לפני אותו סיפור שלוש פעמים מראש ועד סוף מבלי שאפסיקו עד כלותו לדבר".

כאשר אחד ממקרוביו הביע בפניו את פליאתו, הכיצד מסוגל הוא להקשיב לפטפוטי של טרדן מסויים. שמטיח דברים קשים בקול צעקני ומאריך בשיחו?

השיב החזו"א: הטוחן רגיל לשאון-הטחנה שלו. ואדרבה, כאשר הגלגלים נעצרים יחוש בראשו"....

פאה"ד - ח"ד

"לשוב ולחזור עוד ועוד - זו הגדלות!"

סיפר אחד מבוגרי ישיבת חברון: "הייתי בחור חלש והיה לי קשה מאוד בלימוד. פעם ניגשתי למשגיח הגה"צ **רבי הירש פאלי** זצ"ל והתאוננתי בפניו שאיני מבין את הגמרא ומה עלי לעשות. מיד נענה לי המשגיח בחמימות יתירה ואמר: "בא ונלמד יחד בחברותא".

ואכן קבע עמי רבי הירש לימוד בחברותא, פעמים בין כתלי הישיבה ופעמים בבית, כשהוא לומד איתי ומסביר לי את דברי הגמרא בטוב טעם ובסבלנות אין קץ. כך במשך שנים אחדות, זכיתי לקבל תורה מפיו.

פעם אחת, עסקנו בסוגיה קשה ולא עלה בידי לעמוד על הבנתה, אולם רבי הירש לא אמר נואש, הוא חזר בנחת ובסבלנות בלתי רגילה מספר פעמים על הסוגיה לפרטיה תוך שהוא מעודד אותי ומסביר לי פנים לבל אפול ברוחי.

הוא ציטט לי את דברי הגמרא הידועה (עירובין ד:): על גדלותו של רבי פרידא שלמד עם תלמידו ארבע מאות פעמים את אותה סוגיה עד שנקלטה בלב התלמיד. אך הוא המשיך והוסיף לומר לי את הדברים הבאים:

"**כלום** סבור אתה שיש כאן רק גדלות של רבי פרידא, של המלמד, הלא זוהי הגדלות של התלמיד שהיה מוכן לחזור ולשמוע כל כך הרבה פעמים את אותה סוגיה.

"**כשהייתי** חוזר כמה פעמים על הסוגיה" - הטעים רבי הירש - "אין זו גדלות, שהרי יודע אני את הגמרא ונהנה אני לחזור עליה... אבל אתה שמתקשה בהבנת הסוגיה, אעפ"כ מוכן אתה לשוב ולחזור כמה וכמה פעמים זו הגדלות!"

מסיים התלמיד: "כל מה שיש לי כיום שיכות עם הגמרא זה הכל בזכותו של רבי הירש!"

ר' הירש

"נשאר בכזו מנוחת הנפש ורוגע..."

סיפר הגאון **רבי בן ציון קוק** שליט"א: רגיל היה הגאון **רבי יוסף שלום אלישיב** זצ"ל במשך עשרות בשנים לומר את שיעורו לפני בעלי בתים, אלא שבשנים האחרונות התווספו לשומעי השיעור, תלמידי חכמים ידועים ואברכים צעירים הם ניצלו את ההזדמנות לשמוע שיעור מגדול הדור.

באופן טבעי התרבו השאלות שנשאל באמצע השיעור והיו בהם גם שאלות שלא לענין. אך הרב אלישיב הקשיב תמיד במלוא הסבלנות וההתייחסות, ללא כל סימני כעס וקוצר רוח.

פעם נכנס לשיעורו של הרב אלישיב, פסיכולוג גדול מארה"ב. הוא היה מקורב מאוד להגר"י **קנייבסקי-הסטייפלער** זצ"ל ואף היה מתכתב עמו בעניי רפואת הנפש. והנה לאחר שיצא מהשיעור הביע בפני את הרגשתו: "אני משתומם, יהודי כזה זקן, שכל מהלך השיעור עומדים ו"לוחמים" איתו, והוא נשאר בכזאת מנוחת הנפש, בכזה רוגע! בדרך כלל בגיל כזה כבר מאבדים את הסבלנות, ואילו הרב אלישיב רגוע ושלו במנוחת הנפש וללא רוגז כלל..."

הלמות עמלים

לנהוג בסבלנות ובנחת עם בני ביתו ותלמידיו, ולא בכעס והקפדה!

נלמד מהפסוק: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצוה את בני ישראל" (פרק ו'-ג)

וכתב רש"י: "ציווה עליהם להנהיג בנחת ולסבול אותם". וביתר פירוט מובא במדרש: אמר להם הקב"ה, בני סרבנים הם, רגזנים הם, טרחנים הם, על מנת כן תהיו מקבלים עליכם, שיהיו מקללים אתכם שיהיו מסקלים אתכם באבנים" (מד"ר שמות ז-ב).

כתב הגאון **רבי צבי פסק פראנק** זצ"ל באחת מאיגרותיו (הובא בשביבי אור - פרק יב): כדאי הוא לאדם להתרגל, ולהתלמד שלא להתרגז משום דבר, ואיזהו גיבור הכובש את כעסו. ואחרי התבוננות מתברר כי האדם ברוב כעסו, מוזק לעצמו הרבה יותר ממה שהוא חושב לעשות לחברו..."

"**ואשרי** אנוש יעשה זאת שלא להתרגז ולא ייצא לריב מהר, וידע את האמת הברורה, כי תכליתו של האדם בימי חייו לרסן את מחשבתו ולבלום את כעסו, שהכעס אוכל את בשרו ומסבב כאבים אשר אין נותנים מנוחה לאדם".

"**וראיתי** כמה בני אדם" - מוסיף הרב פראנק - "אשר זה דרכם כסל למו לומר שאין בכוחם לשנות דרכם. אבל זו טעות גדולה. האדם יכול להרגיל עצמו לכל דבר וזה כל האדם לכוף את יצרו..."

ראוי להביא בהקשר לזה את מה שנשאל **כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין** זצ"ל (בשו"ת **משנה הלכות** ח"ו - שטו) על ראובן שהיה עשיר ותקיף ובנה קיר נגד חלונו של שכינו שמעון והאפילו עליו. שמעון בכה והתחנן לפני שכניו שישפיעו על ראובן להסיר רעתו מעליו, אך הלה אטם אזנו משמוע. לקח זאת שמעון קשה ונפטר מהתקף לב רח"ל. ועתה שואל ראובן, האם צריך כפרה על שגרם מיתה לשכינו?

והשיב הגאב"ד, שהנפטר פשע בעצמו בזה שכעס עד כדי כך שבא לידי התקף לב. אחת הראיות לכך, מהמבואר בגמרא (קידושין כד:): שאדם הוא בר-דעת (שלא כמו בהמה) "ואיזהו דאבעית אנפשיה" (=הוא הבהיל עצמו).

לפי"ז לא נחשב שהשכן גרם למיתתו, כי מה שהנפטר ציער עצמו, עשה שלא כדין, כי היה חייב לשמור על בריאותו ובמיוחד שלא לכעוס! שהרי אמרו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה וכל מיני גהנום שולטין בו" [והוסיף הגאב"ד: אף שאין עליו חיוב כפרה מדין רוצח, בכל זאת חייב כפרה על שציער את חברו].

מהי באמת העצה נגד הכעס? איך יוכל אדם להתגבר ולא לכעוס על אדם שמציק לו ביותר? התשובה פשוטה לאור מה שהארכנו בעבר, שאם אדם יאמין באמונה שלימה שאין אדם נוקף אצבעו למטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה, ושאינו יכול לפגוע בחברו אם לא נגזר עליו כך מלמעלה לכפרת עונותיו, והלה רק השליח. או-אז לא תהיה לו כל עילה לכעוס על חברו, אלא רק לתקן עצמו.

כששאלו את הגרא"ל **שטיינמן** זצ"ל: "מה העצה נגד הכעס?" השיב: "אם יבטיחו לך אלף דולר בעבור שתרגע, הרי תיכף תשמח ותירגע, וכל שכן אם יבטיחו עשרת אלפים דולר. א"כ תבין, שהקב"ה מבטיח לך סכום זה ועוד יותר, בעד שתרגע".

יהודי אחר ששאל, אמר הרב שטיינמן: "הבעיה, שבשעת מעשה שהמקרה מגיע, אדם מאבד את השכל. ובאמת ברגע הראשון כמעט לא ניתן לשליטה, אבל מהרגע השני ואילך כבר כן אפשר לחשוב: אוי וי, מה ייצא לי מהכעס ומהקולות וברקים, הרי מעולם לא יוצא מכך רווח ותועלת - לא מכעס ולא מקנאה, רק הפסד. ולפחות אז, לאחר זמן-מה מצליחים להפסיק את הכעס".

להרגיש ולהשתתף בצערו של הציבור, ולשאת בעול עמו!

נלמד מהפסוק: "אלה ראשי בית אבותם בני ראובן... ובני שמעון... ואלה שמות בני לוי..." (פרק ו-יד, טז)

והקשה השל"ה הק: מה פשר תיבות "שמות" שהזכיר הכתוב אצל בני לוי ולא כתב כך אצל ראובן ושמעון? ותיריך: כי בני שבט לוי הרי לא היו בגלות, ולוי ידע דבר זה ורצה להשתתף בצרת הציבור. מה עשה? קרא שמות לבניו על שם הגלות, דהיינו שם גרשון על שם כי גרים הם בארץ לא להם, ושם קהת על שם שיניהם קהות, ושם מררי על שם וימררו את חייהם. זהו שאומר "ואלה שמות בני לוי". ומכאן כותב השל"ה - ילמד האדם להשתתף בצער הציבור אעפ"י שאין הצרה מגעת לו. וכן הודיע השי"ת למשה רבינו ע"ה, אהיה אשר אהיה, אהיה עמהם בגלות זו, אהיה עמהם בגלות אחרת. עכ"ד.

השתתפותו של משה רבינו בצערן של ישראל, באה לידי ביטוי גם בפסוקים שבתחלת פרשת יתרו כאשר קרא משה את שמות בניו: "שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה" (יח-ג, ד). ומעירים המפרשים מספר הערות:

א) הרי ההצלה מחרב פרעה קדמה להיותו גר בארץ נכריה, וא"כ, היה עליו לקרוא לבן הראשון על שם הצלתו האישית, ואת השני על שם שהיה בארץ נכריה!?

ב) מדוע אצל גרשם כתוב: "כי אמר גר הייתי..." ואצל אליעזר לא כתוב "כי אמר" אלא "כי אלוקי אבי בעזרי"...

ג) איזה ענין יש בהנצחת הגירות בארץ נכריה? בשלמא הנצחת הצלתו האישית, מובן, כדי לזכור להודות על הנס. אך מדוע כה חשוב היה לו למשה להנציח את עובדת היותו גר בארץ נכריה!?

ד) עוד הוסיף להעיר הגאון רבי לייב בארון זצ"ל: מדוע קרא משה רבינו למדין ארץ נכריה, הרי זה ודאי שלא התאונן על שלא היה בארץ ישראל. ובהכרח צריך לומר שהתאונן על כך שלא היה במצרים. ותמוה: במה מצרים טובה יותר, הלא גם היא ארץ נכריה!?

מיישב רבי לייב בארון את כל הקושיות בביאור הבא: לאמיתו של דבר, אף שמשה לא סבל בפועל מגלות מצרים ומשיעבודן של ישראל, שהרי גדל בבית פרעה, וכשיצא לראות בסבלות אחיו והרג את המצרי, נאלץ לברוח למדין הרחוקה ממצרים, ושהה שם עד השנה שקודם לגאולת מצרים, אעפ"י כרואים בברור עד כמה השתתף בצערן של ישראל עד שסיכן עצמו למענם.

לפיכך, קרא למדין "ארץ נכריה" משום שגר שם הרחק מאחיו, והתאונן על כך, מפני שרצה בכל לבו ונפשו להיות שוב במצרים ביחד עם אחיו המעונים ולהשתתף מקרוב בצערם וסבלותם, על כן בריחוקו מהם, הייתה לו מדין כארץ נכריה.

את צערו זה הביע משה, כאשר נולד לו בנו הראשון, בכך שקרא לו גרשום, שאף בעת שמחתו על הולדת בנו, לא סרה מחשבתו מצערן של ישראל. ואף שהצלתו האישית אירעה קודם, העדיף את השתתפותו בצערן של ישראל על פני שמחתו האישית. ולכן אצל גרשום כתוב "כי אמר" משום שכל העת אמר והזכיר לעצמו שכל ישראל שרויים בצער אף אני אהיה בצער, כדי שלא ישתכח מלבו סבלותם של אחיו. ודפח"ח.

"וכי אתפרנס מצרותיהן של ישראל?!"

כאשר הגיע כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מבלאז'אב זצ"ל לחופי אמריקה לאחר השואה האיומה, ערכו לכבודו "קבלת פנים" בבית המדרש "ביאליסטוק" שבמנהטן, וקהל רב עמד לשמוע את דבריו.

פתח הרבי וסיפר את כל התלאה אשר מצאתם בשנות הצער הנוראיות, ואיך שקיימו בנפשם ד' מיתות בית דין, סקילה, שריפה הרג וחנק על קידוש ה'. הוא האריך בתיאורים עד שלא נותרה עין אחת יבשה. כשלבסוף עורר את הציבור להתחזק בדרך התורה והמצוות.

אחרי הדרשה, ניגש אליו ביחידות מורינו רבי יעקב רוזנהיים זצ"ל (וי"ר אגו"י העולמית), ותחב לידו סכום כסף הגון. תמה הרב: מה זאת? השיב רבי יעקב: "זהו מנהג המקום, שמשלמים לדרשן על טרחתו להכין את הדרשה..."

אף שהיה הרבי עני מרוד, מכל מקום סרב בנחרצות לקבל את הכסף, והשיבו לידי רבי יעקב ונימוקו עמו: המנהג שהנהיגו כאן לשלם על כל דרשה מנהג הגון הוא, מכל מקום על דרשתי שבה פירטתי את צרותיהן של אחינו בני ישראל, איני יכול לקחת ממון. שכן מבואר במדרש (שוח"ט עה"פ "יהפוך לדם יאוריהם") שכשראו המצרים שהמים שיש להם בכוס נהפכו לדם קנו המצרים מישראל את המים בכסף, ומזה העשירו ישראל. אבל רבי יוסי אומר שהעשירו ממש"כ בפסוק "ושאלה אשה משכנתה".

ויש להבין: מדוע סובר רבי יוסף שהעשירו מ"ושאלה אשה משכנתה" ולא ממכת דם שנאלצו המצרים לקנות מהם את הדם? אלא משום שלדעת רבי יוסי אין זה ממדת ישראל להתעשר מה"צרות" של הזולת... אפילו לא מ"צרות" של גוי... ואם בעשירות מצרות של גוי נחלקו עליו שאר התנאים, אבל בצרות של ישראל בוודאי כולי עלמא מודים שאין זו דרך ראויה להתעשר.

א"כ, סיים הרבי, כיצד אטול כסף על דרשה שסיפרתי בה על צרות שעברנו אני ואחי בני ישראל... וכי תעלה על דעתך שאתפרנס מצרותיהן של ישראל!?"

עפ"י "ליקוטי אב"י"

נושא בעול הכלל והפרט...

הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה נושא בעול הכלל והפרט בכל כוחו. בהשתתפותו האמיתית בצערם של ישראל, ובתפלתו להצלחתם. הרבה גזירות רעות ביטל בתפלותיו הן מהכלל והן מהפרט.

עוד בהיותו בחו"ל, בכל עת ששמע כי סכנה מרחפת על יושבי ארץ ישראל, היה מעורר רחמי שמים בתפלותיו, והיה ניגש בעצמו לפני התיבה לומר תהלים. גם גדולי הדור היו שולחים אליו להתפלל על כל מרעין בישין. באומרים שחזקה על תפלתו שאינה חוזרת ריקם...

מופת הדור

"כאילו זו היתה צרה שלו..."

מעשה באדם מדוכא ומלופף ביסורין שפנה אל אחד מרבני ישיבת "פורת יוסף" וחיפש אצלו אוזן קשבת למר-שיחו. הוא ישב אצלו במשך שעה ארוכה ושפך לבו בסיפור צרותיו וסבלו הרב וכו'. השתתף הרב בצערן של האיש והשתדל לעודד רוחו בדברי חיזוק וניחומים עד שנפרד האיש מעל פניו.

ואולם כעבור ימים אחדים התקשר האיש שוב לאותו רב, כשהוא מבקש רשותו לבוא אליו שנית כדי לפרוק בפניו את מעוקתו. ניסה הרב להסביר לו שאין עתותיו בידו... אך האיש המעונה הפציר בו שיסכים לקבלו, והרב נעתר לו.

הלה בא והחל לגולל מחדש את פרשת תלאותיו וכו'. בתוך דבריו נפלט מפיו כי סבלותיו קשים מנשוא והם נמשכים מזה ארבע שנים. תמה הרב: "ארבע שנים? והיכן היית עד היום? מה ראית פתאום להתחיל בביקורים אצלי!"

נענה האיש והשיב: "במשך כל ארבע שנים הללו פתח לפני חכם יהודה צדקה את דלת ביתו ולבו. הייתי הולך ובא אצלו תכופות והוא מקשיב לשיחי בסבלנות אין קץ, והיה משתתף בצרתי כאילו זו צרה שלו, והתענין במצבי מתוך הדהות גמורה. לפעמים נעזרתי בו בטיפול רפואי כאשר צילצל בעצמו אל הרופא אודותי, אולם עכשיו, כאשר מצב בריאותו החמיר, לא מלאני לבי ללכת להטרידו יותר, לכן באתי אליך..."

וזאת ליהודה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

רביה-דריבית!

כאשר ביקש רשות לדרוש בבית הכנסת, לא הסכים לכך הפרנס המקומי. בטח חשב לעצמו: למה להטריח את הציבור בחינם עבור טרדון?

האיש התחנן אך לא הצליח לרכך את ליבו של הפרנס, רק דמעותיו של ילדו הקטן - בנו יחידו - אשר ממש הפציר בו להעניק את רישיון-הדיבור לאיש, הם שהכריעו את הכף לטובה.

משקיבל את הרשות, עלה לדרוש וביקש להוקיע את אחד מחשובי הקהל - שלא נכח במקום - אשר עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. הקהל התנפל עליו בשצף, ורגליו הארוכות של ההלך נשאו אותו רחוק בעוד אנשים רודפים אחריו...

הוא עצר באחת במקום מסוים, שם הוכיח להם בעובדות שאינן משתמעות לשתי פנים שהצדק עימו: יש להוקיע את פלוני הרשע שמעמיד פני צדיק! סיים את דבריו ושוב נשאוהו רגליו הארוכות קדימה.

משנוכחו הרודפים אחריו בצדקותו - ובצדיקותו! - המשיכו לרוץ אחריו, הפעם: כדי לפייס אותו... אבל הוא לא התייחס אליהם והמשיך להתרחק.

רק עקשן אחד המשיך לרוץ אחריו: הבן-יחיד של פרנס הקהל. משהצליח להדביק אותו הושיט לו את המטבעות שהגיעו לו בעבור הדרשה - כנהוג. סירב האיש לקחת את הכסף ואמר: 'לדני; הרי הכסף לא שלך'. או-אז גילה לו הילד שאת הכסף לא קיבל מקופת-הקהל אלא הוציא אותו מתוך קופת חסכוניותו! נטל האיש את המטבעות ובירך אותו שברבות הימים יזכה להשתדך עם משפחתו.

* * *

לבן-יחיד של הפרנס קראו... אבנר. וכעת הוא סיפר על אותה התרחשות רחוקה באוזני הרבי מאפטא. בתגובה קם הרבי מכיסאו והחל לחקור אותו בסדרת שאלות: איך היה נראה המגיד הנודד? מה היה גובהו? מה היו תנועותיו? ובתום החקירה הכריז הרבי מאפטא בחגיגות:

"הרי זה היה הרבי-אלימלך!" שאכן נהג בצעירותו לנדוד בין העיירות, ולתקן את הטעון תיקון.

מיד החלה החתונה הגדולה והשמחה שנמשכה עד הבוקר! והכל ה-כ-ל בזכות אותה הטבה לזולת קטנה-גדולה שעשה ר' אבנר בילדותו, היא שעמדה לו! קופת-החיסכון שלו הניבה תשואה בריבית-דריבית!

ורק ננסה לדמיין שהילד הקטן לא היה מצליח להתגבר ולהושיט את חסכוניותו להלך הנודד...

(ע"פ אש-תמיד)

"החתונה החסידית הגדולה" התקיימה בעיירת ז'רנובצה. ה'אוהב ישראל' מאפטא ז"ע - זקן האדמורי"ם בדורו - חיתן את נכדו. מכל רחבי פולין וגליציה זרמו משתתפים, ובראשם 70 אדמורי"ם - ראשי שושלות חסידות.

בשולחן המזרח הסבו מנהיגים כמו 'החזנה מלובלין', 'היהודי הקדוש' מפרשיסחא וכנהנה דמויות שהעולם היהודי רעש מהן - ומי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא? דרכי מזרח אירופה המו מרוב אדם שנסעו לחתונה...

בימינו, כשאתה רוצה לשמוע מוזיקה אתה לוחץ על כפתור. האמת? גם בלי ללחוץ. המוזיקה חודרת לאוזן בלי בחירה, מצלצול סתמי של פלאפון וכדו'. אבל בזמנם, היית חייב להיות נוכח ליד תזמורת. לחתונה בז'רנובצה הגיעה לא רק תזמורת אחת, אלא זמרים לרוב מכל הסביבה. וזה לבד עשה רושם אדיר ועצום ומשך למקום המוני משתתפים. גם בדחנים יהודים זרמו מרחוק ומקרוב - והעיר ז'רנובצה צהלה ושמחה!

* * *

במוקד השמחה ניצב המחותן אבי-הכלה, שהתגורר בז'רנובצה ולכן גם התקיימה החתונה שם. "ר' אבנר" קראו לו.

לסבא של החתן, הרבי מאפטא, היה מנהג. לפני שהחתן מכסה את פני הכלה בהינומה - "באדעקן" בלע"ז - היה מבקש לשמוע מהמחותן את יחוסו המשפחתי. אם המחותן לא היה חוטר מרום היחס, היה מחפש אחר מעשיו הטובים...

החתן דגן היה גם נכד של ה'נועם אלימלך' מליז'ענסק ז"ע - שכבר היה בשעה זו בעולם שכולו טוב - והרבי מאפטא ביקש לגלות איך זכה ר' אבנר לשידוך כה חשוב.

יחוס משפחתי לא היה לו לר' אבנר, אז הוא התבקש לשתף את הרבי במעשיו הטובים. סיפר על מעשים כהנה וכהנה, אך אלה לא הניחו את דעתו של הרבי: "מה שאתה מספר מספיק בשביל להשתדך איתי... אבל לא בשביל להשתדך עם הנועם-אלימלך שהיה מלאך השם צבקותו!"

הרבי מאפטא המשיך לתאר את דמותו של 'רבי-אלימלך', ולפתע חלף רעד בגוו של המחותן. הוא נזכר בהתרחשות ישנה-נושנה...

* * *

בימים ההם היו אנשים שנדדו מעיר לעיר ומעיירה לעיירה. הם היו מורכבים מכל מיני סוגים: מגידים אשר הִשְׁתַּכְּרוּ כמה מטבעות תמורת דרשה שמסרו בבית הכנסת; משולחים שאספו צדקה; רוכלים שהציעו את מרכולתם, וגם סתם ארחי-פרחי.

פעם אחת הגיע לז'רנובצה הלך-נודד גבה-קומה וצנום לאימה. עטוף במעיל עליון קצר מכדי מידתו, ולמותניו חָגוּר-קֶשׁ.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת וארא הוקדש לעילוי נשמת
רבי מימון ז"ל בן זהרה ע"ה
נלב"ע ד' שבט תשע"ג
ת . נ . צ . ב . ה .

